

כל הבשר פרק שמיני חולין

קו.

עין משפט
נר מצוה

א מיי פ"ח מהל'
מאכלות אסורות הל'
ד סגנו לאוין קמט טושי"ע
י"ד סי' קבג סעיף ד':
ה ב מיי פ"ח מהל'
גזילה הל' ד ופ"ז
הל"ו סגנו עשין עג טושי"ע
ח"מ סי' שסא סעיף ג ג
וכי' רס סעיף א':
ב ג מיי פ"ד מהל'
מפליין הל' יג סגנו
עשין כב טושי"ע א"ח סי'
לח סעיף א ונכרז אלפס
הל' מפליין דף עה':

זעני רש"י

אורטיי"ש [אורטיא"ש].
טרפדים.

רבינו גרשום

אין איכא תנא דאתניה
לרב כחל. כלומר דאמר
אינו עובר עליו ואסור;
בקעה מצא וגדר בה גדר.
כלומר עמי הארץ מצא
שהיו מקליין בבשר בחלב
והחמיר להן; לטטלפוש
ירבעא דבשרא. כלומר
ליטרא דבשרא; אני כחל
מניקת שנית לו. דאסור
דמלא חלב; אבין תכלא.
כלומר אמאי קרי ליה
אבין תכלא שמתו בניו
ובשבל עגמת נפש היו
קורין אותו תכלא; מר
דעובדא הוה. כלומר אדם
גדול היה; מבי נשא. מביית
אביה; ובאתריה דרב אכלי
כחלי. הווא סבר אינו
עובר עליו ומותר והאי
דקאמר דרב סבר אינו
עובר עליו ואסור בקעה
מצא וגדר בה גדר; לאחד
י"ב חדש הוה. כלומר
לאחר י"ב חדש חשבוין
כעין; דקדיה בהו חילפי.
כלומר צמחו עליו עשבים
דשמייהו אורטייש; חזיה.
לדיה ליה חזוי ציצית;
פסורה מן הציצית כל ל'
יום. כלומר בתוך ל' יום
אבל אם שאלה יותר מל'
יום הייבת בציצית;

דאין החלב צעינה עוד כחל כמו שהיה קודם ואע"פ שנפלט וחזר
ונבלע תוך הכחל לא גזרו בו חכמים כיון שאין שם בשר אחר
ולא נשמה טעמו של כחל מפני בליעה זו ולא אחי למיכל בשר
כחלצ ובדיעבד שרי אפילו לא קרעו כלל ואין חילוק בין צלי לקדרה

כלל בשר דאין בו שום טעם להקל
בצלי יותר דבצלי נמי נוטף החלב
ונופל על הכחל מנחמין וחוזר ונבלע
ולא שייך כבולעו כן פולטו אלא
בדם אצל טיפת חלב שנפלה
על חתיכת צלי לא כמו בשמנונית
דנבלה דאפילו צלי אינו חוזר ופולט
שמנונית שבלע והכי פירושו הכחל
קורעו ומזיז את חלבו פירוש שמי
וערב וטחו כבולעו כדמפרש בגמרא
דמוקי ליה רבי אלעזר לקדרה והיינו
עם בשר כדפרישית ומוקי לה הכי
משום דמתניתין סתמא קמי משמע
שצא להמיר בכל ענין בשול לא קרעו
פירוש לא עשה דין קריעה שלא
קרעו שמי וערב וטחו כבולעו אלא
קריעה קצת אינו עובר עליו אמר
רז אינו עובר עליו ומותר כיון
דקרעו קצת אצל אס לא קרעו כלל
וצללו צהדי בשר אסור מדרבנן
כדאמרין צפ' גיד הנשה (לעיל דף יז):
כחל בס' דחלב שחוטא אסור מדרבנן
כיגד קורעו אמתניתין קאי אמר ליה
ר' אלעזר (א) קרע לי ואנא איכול
פי' קרע לי קריעה קצת ואנא איכול
בקדרה בלא בשר מאי קמי' דלא
צעי שמי וערב אלא לקדרה צהדי
בשר אמר להו רז נחמן זויקו לה
כחלי פירוש צללו לה בקדרה בלא
בשר כחלי נפוחים כנודות פירוש
שלא נקרעו שמי וערב אלא קריעה
קצת מ"מ קרי זויקו לפי שלא נקרעו
שמי וערב והא אגן תנן קורעו פירוש
שמי וערב אצל קריעה קצת לא מהני
ההוא לקדרה פירוש צהדי בשר והא
קמי' כחל שצלו חלבו מותר
אלמא אפילו בקדרה בלא בשר אסור
לכתחלה לבשל דבלא בשר מיירי
מדקמי' שצלו חלבו דמשמע דליכא
איסורא אלא איהו גופיה ורז נחמן
מתיר לכתחלה כו' והוה מני' לשנויי
דמיירי בשלא קרעו כלל אלא דעדיפא

והא קמי' שצלו צדיעבד. והא דלא צלי הוא מדקמי' מותר
דאי בקדרה אמאי מותר הא לא החלב וחזר ונבלע: איכא טנא.
צהאי דוכתא: דאתנייה לרב כחל. יש כאן מי ששנה לרב כחל
שצלו בלא קריעה אסור באכילה ולישנא בתרא דרב הוה שמייעא

שבשלה בחלבה אסורה דאפילו דיעבד נמי
לא תנא נמי רישא שבשלה (כי מליק רבי
אלעזר אשכחיה לזעירי אמר ליה איכא
תנא דאתנייה לרב כחל אחוייה לרב יצחק
בר אבודימי אמר ליה אני לא שניתי לו
כחל כל עיקר (א) ורב בקעה מצא וגדר בה
גדר דרב איקלע לטמלפוש שמעה להדיא
איתתא דקאמרה לחבירתה ריבעא דבשרא
כמה חלבא בעי לבשולי אמר לא גמירי
דבשר בחלב אסור איעכב וקאסר להו כחלי
רב כהנא מתני הכי רבי יוסי בר אבא מתני
אנא כחל של מניקה שניתי לו ומפלפולו של
רבי חייה שנה ליה כחל סתם רבין ורב יצחק
בר יוסף איקלעו לבי רב פפי אייתרו לקמייהו
תבשילא דכחל רב יצחק בר יוסף אכל רבין
לא אכל אמר אביי (א) רבין תכלא אמאי לא
אכל מכדי דביתוהו דרב פפי ברתיה דר' יצחק
נפחא הוא ור"י נפחא (א) מריה דעובדא הוה אי
לאו דשמיע לה מבי נשא לא הוה עבדא
בסורא לא אכלי כחלי בפומבדיתא אכלי
כחלי רמי בר תמרי (א) דהוא רמי בר דיקולי
מפומבדיתא איקלע לסורא במעלי יומא
דכפורי אפקינהו כולי עלמא לכחלינהו
שרינהו אול איהו נקטינהו אכלינהו אייתרה
לקמיה דרב חסדא אמר ליה אמאי תעביד
הכי אמר ליה מאתרא דרב יהודה אנא דאכיל
אמר ליה ולית לך (א) נותנין עליו הומרי המקום
שיצא משם והומרי המקום שהלך לשם אמר
ליה חוץ לתחום אכלתינהו ובמה טייתנהו
אמר ליה בפורצני ודלמא מיון נכך הויא
כפמיהו

אמר ליה "לאחר שנים עשר חדש הוה ודלמא דגול הוה אמר ליה ב"איש
בעלים הוה דקדחו בהו חילפי חזייה דלא הוה מנח תפילין אמר ליה
מאי טעמא לא מנחת תפילין אמר ליה חולי מעיין הוה ואמר רב יהודה
חולי מעיין פטור מן התפילין אמר ליה חולי מעיין הוה קא רמי חוטי אמר ליה
מאי טעמא לית לך חוטי אמר ליה תלית שאולא היא ואמר (א) רב יהודה
טלית

(א) [ב"ב פ"א. ט.] (ב) [עירובין
ו. ק. א.] (א) [פסחים ע':
ע"ש. ד.] [שבת ל' ביצה
ט. ט.] (ב) [במנחות ט. ט.]
איתא רמי בר תמרי דהוה
חמוה דרמי בר דקולין.
(א) לעיל ית: פסחים ט. ט.;
(א) [ע"י פסחים דהכא
חך חוס' כמבואר קד.
ד"ה ומנח כתבו העטם
לפי שאין יכולין להכיר
היטב.] (ח) [למקמן ק"ו.
מנחות מד. ט.] (ט) שייך לעיל,
(א) [ב"ב פ"א. ט.] (א) [פי' אמת
עשבים הנקראים חילפי והם
קמחשים שזמתיין כדמייס
כלומר שנים היו זמתיין
רב. רש"י בשם הערוך,
(א) [לעיל קט. ד"ה הלך,
(ח) [קדושין ע"ג. ט.] (א) [וע"י
חוס' מנחות ט. ט.] (א) [ס"ה
רב חסדא. ט.] (א) [גם לא
מנחמי אולי צ"ל בגר הנשה
דף כ"ה. ט.] (א) [וע"י חוס'
מנחות ט. ט.] (א) [ד"ה דמיר
ומוס' יבמות ג. ד"ה דמיר
ומוס' כמבואר ט. ד"ה אמר
ומוס' מנחות ט. ט.] (א) [ד"ה מי כאן
ומוס' מנחות ט. ט.] (א) [ד"ה רב
חסדא. ט.] [נמצא ר' יוסי
בר אבא].

הגהות הב"ח

(א) חוס' ד"ה (בדף
הקודם) הוה ור' א"ל
ר"ה לשמעיה קרע:

מוסר רש"י

בקעה מצא וגדר
בה גדר. עמי הארץ
היו ומזלין מנחות
והחמיר עליהן לעשות
סייג להחמיק מן הענייה
כאסר הגורר בקעה פרוזה
לשומרה (עבודין א.) כלומר
אין בני תורה שידעו
להזהר בכקעה זו שאין
לה שומר והכל פרוץ
(שם ב.) מריה דעובדא.
מדקדק במעשיו (שבת
ז.) ביצה כ"ט. ולית
לך נותנין עליו הומרי
המקום כו'. כדמיה והא
מתני' הוה פסחים בתוס'
שנהגו (לעיל יח.).

כל הבשר פרק שמיני חולין

ע א מיי פ"ג מהלכות
צ"ת הלכה ד סמג
ענין כו טוש"ע א"ח ס"י
די סעף ג ונכר אלפס
הלכות צ"ת דף ע"ח.].
עב ב מיי פ"ה מהל'
ממרים הל' טו
[ש"ע י"ד סימן רמ סעף
א בהג"ה].
עב ג מיי פ"ו מהל'
מחללות אסורות הל'
ז ועיי' במ"מ ובי"מ
שהארץ סמג לאין קל'
טוש"ע י"ד ס"י ע"ג סעף
ז.ב.

רבינו גרשום

אין ב"ד שלמטה מזהרין
עליה. כלומר וזו מתן
שכרה בצידיה למען
יאריוכו: דלמא התם
בכבדא דאיסורא. לרב
ספרא לא מיייר באינה
נאסרת אלא הכי קאמר ליה
לי' זירא דלמא מה דאמר
אוסרת בכבדא דאיסורא
ומשום שמונניה:

מצות שאולה פטורה כל שלשים יום בו. מדאורייתא פטורה לעולם דקאמר בראשית הגז (לקמן דף קל). כסותך ולא של אחרים אלא לפי שנתאית שלו חייצוה חכמים משלשים יום ואינך דאין דרך לישאל יותר משלשים יום ומכאן מדקדק ר"ת דתסת שלשה שלשים יום כמו הלאה דאמרין במכות (דף ג:) הנלוה את חצירו קסת און רשאי למוצו פחות משלשים יום ונראה דאין ראה מזה דה"ל אמרין בהתכלת (מנחות דף מד.) השוכר בית בצולה לארץ כל שלשים יום פטור מן המזוזה אע"ג דקסת שכירות לא הויא שלשים יום ולענין צרכה נראה שאין לצרף על השאולה אע"פ שאומר ר"ת *דגשים מזכרות אסובה אע"ג דפטורות דהוי אינה מזוזה ועושה מדאשכחן *רב יוסף דאמר מאן דאמר לי הלכה כרבי דאמר סומא פטור מן המזוזה עבדנא יומא טבא לרבנן ואם לא היה יכול לצרף כל הזכרות לא היה שמת בדבר מ"מ לא דמי לטלית שאולה דהתם אדם אחר היה חייב שאינו סומא או שאינה אשה אבל הכא כל אדם פטור כשאינו שלו ואעפ"כ המצדק לא הפסיד וי"מ דאם הוא של כלאים כגון תכלת דאסורה כיון דפטורה מדאורייתא ואומר ר"ת דאין לחוש מדאמרין

נפסוהו. על העמוד להלקותו כדתינוא (מנחות דף פו.) דב"א דארבעים ותו לא במזות לא מעשה שכר נעשית העצירה *אבל מזות עשה שלפניו ואינו רוצה לקיימה כגון אומרין לו עשה סוכה ואינו עושה עשה לולב ואינו עושה מכין אותו עד שתצא נפשו: **שמתן שכרה צדקה**. למען יאריכוון ימיך (שמות כ) לכן פירש מתן שכרה לומר אם לא תקיימנה זהו עונשו שלא תטול שכר זה: **כבדא מה**. אתם נוהגין זו מותר לצבל בקדירה או אסור מפני שפולט דם ואע"פ שכולו דם אפ"ה לאחר שפירש ויאלהי הוא דם ואסור: **כי סליק**. רב ספרא: **אשכחיה לרבי זריקא**. ובעא מיניה: **אמר ליה**. ר' זריקא: **אנא שלקי לר' אמי ואכל** בשלתי לו הכבד ואכלו: **כי אסא**. רב ספרא: **לגביה**. דאבוי סיפר לו מה ששמע: **א"ל**. אבוי: **למיסר נפשה**. שיהא דם הנפלט ממנה חוזר לתוכה ואוסרת: **לא מיבעיא לי**. דפשיטא לי דכיון דטרודה היא לפלוט ולהוציא כל שעה לא צלעה: **כי קמיבעיא לי למיסר חזיריפס**. אם דם היוצא ממנה אסור כשר אחר המתבשל עמו: **דאין הכבד [אוסרת]** ואינה נאסרת כלומר מדפשוט לך צדידה דאם לא אלמא שמייעא לך הא מתני' אם כן למיסר נמי חזיריפס לא תיבעי לך

א) תרומות פ"י מ"א,
ב) נקדושו ל"א, א) נ"י
היטב צ"י שלפניו
סס סה: ד"ה ואינה וכו',
ד) נ"ע"ע מוס' מנחות מ:
ד"ה תכלת, ה) נ"ע"ע
מוס' כמנחות מט' ומוס'
ב"ב ח: ד"ה אשכחיה,
ו) צ"ל אלא מהר"מ, ו) נ"ל
בפרק, ח) נ"ל דקדמתני,
ט) צ"ל תהלא, י) נ"ע"ע
מוס' ב"מ קד: ד"ה ה"ג,
כ) נ"ל אמין, ל) צ"ל
ואפילו,

גליון הש"ס

גמ' מ"ש למוסר נפשה.
ענין זה לעיל דף
י' ע"ב: רש"י ד"ה
בפתוחו וכו' אבל מצות
עשה. עיי' בנ"א"ס פרשת
ימיו כ' פסוק א':
תוס' ד"ה מצות וכו'
דגשים מברכות. עיי'
בהגהות אשר"י פ"ג דסוכה
ס' לז:

דהא הך משנה גופה תנן זה דאוסרת וצדק ורעים היא: **אמר ליה דלמא היא צדקה דאיסורא**. כגון דטרפה: **ומשום** דלא הויא פסולה משום תעשה ולא מן העשוי דאם כן למה ליה למימר אין זה משום כלאים לימא הטיל למוטלת כשרה אלא הא קמ"ל כל טלית דאשתרי זה כלאים דהיינו בתכלת מותר בכל עניינים צין להתעטף צין להציע תחתיו צין לו צין לחצירו צין לאשתרו צין ציוס צין צלילה לגמרי שרא ביה כלאים והא דאמרין צפרק צמה מליקין (שבת דף סה:) גזירה משום כסות לילה לא כמו שפירש בקונטרס * שמת יתכסה * צלילה אלא גזירה משום כסות המיוחד ללילה דלא אשתרי זה כלאים כלל דאימעיט מוראיסם ור' אלעזר ממי"ץ הקשה לו דאמר בריש ערכין (דף ג:) הכל חייבים צלילית כהנים לויים וישראלים ומפרש דכהנים אצטרין ליה דסקלא דעתך אמניא הואיל ואשתרי כלאים גבייהו לא ליחייבו קמ"ל נהי דאשתרי צעידן עבודה שלא צעידן עבודה לא אשתרי ולא אמרין דאשתרי בכל ענין ואומר ר"ת דהתם נמי אשתרו בכל ענין אפילו שלא צעידן עבודה כדאמרין צפרק צא לו (יומא דף סח.) גבי צדדי כהונה ניתנו ליהנות בהם או לא ת"ש לא היו ישנים בצדדי כהונה שיהא הוא דלא הא הלויי מהלכי ועוד תניא התם גבי צדדי כהונה דלאלת בהם במדינה אסור פירוש משום איסור הקדש וצמקדש מותר צין צשעת עבודה צין שלא צשעת עבודה * והא דקאמר נהי דאשתרו צשעת עבודה כלומר צדדים שלובשים צשעת עבודה שלא צשעת עבודה פירוש צדדי חול מי אשתרו צכלאים ומיהו משמע התם דלא שרו אלא דרך לצביה דצעי למידק התם דניתנו ליהנות בהם מדקמני פושטים אותם ומקפלים אותם תחת ראשיהם ודחי לא תימא תחת ראשיהם אלא אימא כנגד ראשיהם וה"ל מנסתברא דאי ס"ל תחת ראשיהם נהי דנתנו ליהנות בהם מפיוק ליה משום כלאים ולימא זה צטלית שאולה היה אסור להציעו תחתיו ומיהו נראה שיש לחלק צין טלית שכל עיקר צבישתה לצורך הנאתו וצין צדדי כהונה שעיקר צבישתן לצורך עבודה: **כל מצות עשה שמתן שברה בו**. ואל"ת והרי צדקה דתמיז פתוח תפתח את ידך וגו' כי בגלל הדבר הזה יצרכך וגו' (דברים טו) ואמרין צפ"ק דב"ב (דף ט:) דרבא אכפיהה לרב נתן בר אמי ואפיק מיניה ארבע מאות וזו לצדקה ואומר ר"ת דאכפיהה היינו צדברים כדאשכחן פ' נערה צכמכות (דף ג.) אכפיהה ועל ועוד דבצדקה נמי איכא לאו לא תקפוץ ולא תאמץ (דברים טו) * **כבדא מה אתון ביה**. אומר ר"ת דכולה הך שמעתא איירי כבדא שלא נמלח דאי צמר מליחה ושהייה צמלח פשיטא דשרי לצבלה צהדי צשר שעל ידי מליחה יאל כל הדם שך נוהגין העולם לצבל אחר צלייה והואו הדין דשרי אחר מליחה דשיעור מליחה פ"י צה"ג דהוי כשיעור צלייה משום דמלית הרי הוא כרותח דלני ופולט על ידי מליחה כמו שפולט על ידי צלייה * אבל צלח מליחה מיבעיא ליה אי צשי לצבל עם צשר דשמא דם הכבד אע"פ שפירש מותר אע"פ שדם שאר האצרים שפירש אסור כדאמרין צפי קמא דכריתות (דף ד:) חד לדם האצרים ולכך אמרין ולכך אמרין לקמן (דף ק"ג.) דאין מולחין צשר אלא צכלי מנוקצ דם הכבד שמא שרי דהא כל הכבד דם הוא ושרייה רחמנא כדאמר לעיל (דף קט:) שרא לן כבדא ונראה דמדאורייתא פשיטא ליה דדם הכבד מותר אף על פי שפירש משום דכולו דם הוא כדפירשתי מדלח חשיב * פרק דם שחיטה (כריתות דף כ"א:) דם הכבד * דקמני דם הטמול ודם הלצ ודם הכליות ודם האצרים הרי אלו צלח תעשה אלא מדרבנן מציעא ליה ואפילו נאסור מדרבנן דם היוצא ממנו על ידי מליחה לפי שהוא צעין גזירה אטו שאר דם כי היכי דגורין צדם מהלכי שמים דאמרין (סס דף ק"א:) צצין השיינים מוצצו שעל הככר גוררו מ"מ מיבעיא ליה צבשול לפי שאינו ניכר הדם כלל ולכן יהא מותר ולא נגזור צשול כבד אטו צשול צשר אחר צלח מליחה ועוד יש לומר צשול דצלח מליחה פשיטא דאסור ועל ידי מליחה הוא דמציעא ליה כיון שיש צבדא רוב דם שמא אינו יוצא כולו על ידי מליחה או שמא יוצא ומיהו קשה קלת דקאמר צסמוך למיסר חזיריפס נמי לא תצעי לך דתנן הכבד אוסרת הא איכא לאוקמי צשול נמלחה ולפירוש רבינו תם ניתא וי"ל דמשמע ליה דמיייר אחר מליחה כמו שדרך לצבל צשר ולקמן (דף ק"א.) גבי צר שצא דאיימו לקמיה כבדא שליכא ולא אכל לפירוש ר"ת צריך לומר דידוע היה שלא נמלחה הכבד והא נמי דפשיט מההוא דקריצי קניא צקופיה יודע היה שלא נמלחה הכבד אף על פי שצ"ל כי הריאה והלצ שהיו עם הכבד נמלחו ואין לתמוה על זה דכמה צדדים היו עושין כדי להראות הלכה לתלמידים אי נמי כל ששעתן נמלחו אלא לכבד לא מהניא מליחה אלא צקריעת שתי וערב ותמוכיה לתחת כדקאמר צסמוך ולקמן (סס) נמי דקאמר אצל * לטמול שומנא בעלמא הוא ומיייתי מדשמואל דעבדי ליה תבשילא דטחלי ציומא דהקאה היו יודעים דצלח מליחה היו דבמליחה כבדא נמי שרי אי"נ התם קאי אקריעה שתי וערב הני מילי כבדא אצל טחלל לא צעי קריעה כי הא דשמואל כו' ויודעין היו דמטחול אסרת עבדי ליה ורב אלפס כתב שמהג צכל ישראל צכל לצבל כבד אפילו אחר מליחה צלח צלייה:

ד"תנן הכבד ואינה נאסרת מפני שהיא בו. משנה היא צמנסת תרומות (פ"י מ"ה) ותימה רב ספרא מעיקרא מאי סבר שלא הביא לו המשנה כמו שמביאה לצסוף דצסתמא גם מתחלה היה יודע דמשניות * אפילו דזרעים ודטערוה היו שגורות צפיהם כדפי צפרק חולין (שבת דף קלח:) גבי עתידה תורה שתשכתח מישראל הא נמי מתניתין היא השרץ שנמלח צתגור הפת צצתוכו שניה מפני שהתגור תחלה ויש לומר דגם צתחלה היה יודע המשנה אצל היה צבור שאצ"י הוא מסופק צשלוקה אם נאסרת או אינה נאסרת כמבשולת דלפיג צה תנאי צסמוך והיה מסופק היאך הלכה ועל כן הביא לו ראה מר' זריקא ור' * אסי שלקי ליה ואכיל והשיב לו אבוי דלמיסר נפשה לא קמיבעיא ליה דאינה נאסרת כח"ק דרבי ישמעאל צנו של רבי יוחנן צן צרוקה וצסתם מתניתין דתרומות והשיב לו למה אין פשוט לך מתוך אותה משנה שאתה למד ממנה שאינה נאסרת אפילו צשליקה * שאפילו צבישול אוסרת חזיריפס: **כי**

כי

(א) [שנת ק"ט.]. (ב) [שנת ק"ט.]. (ג) [שנת ק"ט.]. (ד) [שנת ק"ט.]. (ה) [שנת ק"ט.]. (ו) [שנת ק"ט.]. (ז) [שנת ק"ט.]. (ח) [שנת ק"ט.]. (ט) [שנת ק"ט.]. (י) [שנת ק"ט.]. (יא) [שנת ק"ט.]. (יב) [שנת ק"ט.]. (יג) [שנת ק"ט.]. (יד) [שנת ק"ט.]. (טו) [שנת ק"ט.]. (טז) [שנת ק"ט.]. (יז) [שנת ק"ט.]. (יח) [שנת ק"ט.]. (יט) [שנת ק"ט.]. (כ) [שנת ק"ט.]. (כא) [שנת ק"ט.]. (כב) [שנת ק"ט.]. (כג) [שנת ק"ט.]. (כד) [שנת ק"ט.]. (כה) [שנת ק"ט.]. (כו) [שנת ק"ט.]. (כז) [שנת ק"ט.]. (כח) [שנת ק"ט.]. (כט) [שנת ק"ט.]. (ל) [שנת ק"ט.].

תורה אור השלם

1. אם תשיב משבת רגלך עשות חפצך ביום קדשי וקראת לשבת ענג לקדוש? מברך ובברחו מעשות דרבך ומפוצא חפצך ודבר דבר: ישעיהו נח יג

גהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ותמכיה וכו' ושרי כדאמרין פ' דס שמיטה:

גהות מרה"ב רנשבורג

(א) תוס' ד"ה כבדא עילוי בשבא שמי וכו' כ"ז:

מוסף רש"י

טחאי. קייקין טחין פיהן בשומן אלה או בשמן (שבת ק"ט). מי עדיפת לך מידה. כלום אתה מחזיק לנו מן השבת, לכבוד שבת הכנסת ולא היינו יודעים שמכא (שם). דטחלי. טחול, סומקא חמץ סומקא (שם קכט.).

כל הבשר פרק שמיני חולין

ק"א.

עין משפט נר מצוה

עג א ב מ"י פ"ו מהל' מאלנות אסורות ה"ו סמג לאוין קלו טושי"ע י"ד ק"י עג סעף ב: ע"ד ג טושי"ע שס סעף א: ע"ד ד מ"י שס ה"ג ט וסמג שס טושי"ע י"ד ק"י ע"ד: ע"ה ה מ"י שס הלכה ח (ופי"ט הלכה י"ד) טושי"ע י"ד ק"י עג סעף ב: ד וסי' 5 סעף ד:

עני רש"י

אשטרויניט [אישטרויניט]. סוגר.

שיטה מקובצת

[א] שלוקה אוסרת ונאסרת. ג"כ ע"י תוס' ובחיים דף צ' ע"ב: [ב] דמה שפולט שריק ונפול ומה שלא נפלט הוי דם האברים שלא פירש ושרי ואפי' מצות פירוש אין בו כדאמרין פ' דם שחיטה ואי' אפי' שיש בו שפע דם דם הלב מחבשל:

רבינו גרשום

קריבו ליה קניא בקופיה ואכלו. כלומר קריבו ליה הכבד עם הריאה והקיבה והלב ודשלק כמו שהוא ואכלו ש"מ דאניה נאסרת: דלמא פי קנה חוץ לקדרה הוה. כלומר שהדם נפלט חוץ לקדרה: אי נמי מהלט היה חליט מעיקרא. כלומר חליט ליה בחלא מעיקרא דשלקי ליה דנפק כולי דמא מעיקרא דשלקי לה: חלא אסיר. כלומר דפליט דמא בחלא: גמטוה לשבא. כלומר אכלוה בעל כרחיה: מחובלת אוסרת ונאסרת. כלומר דמחמת תבלין יש בה סדקין ובויעת: טח"י. מיני מאכל: דמא משריק שריק. כלומר הדם של כבד משלשל למטה ואינו זב לבשר שקרוב לו: חלבא מסריך טח"י. כלומר אינו זב למטה אלא סריך למעלה ונכנס לבשר ובויעת הבשר:

ומשום שמוניט. קאמר לאוסרת את המתבשל עמה לפי שזולע מן הטרפה ואינה נאסרת אם של היתר היא וצולה עם טרפה אינה נאסרת לפי שטרודה לפלוט כל שעה ואינה זולעת כלום אבל דמא דנפיק מינה דכשרה מיבעיא לי אי אסיר אחריני אי לא דאיכא למימר דמא דהיתירא הוא שהרי עיקרה דם וכל זמן שלא פירש פשיטא לי דמותר וכי פירש מיבעיא עיקרה דם וכל זמן שלא פירש כל המחזור לו הריאה והלב וכבד וכולן נתבשלו יחד: דלמא פי קנה חוץ לקדרה הוה. וסימפוני הכבד שופקין דרך קנה הכבד לתוך קנה הגדול של ריאה ויוצא דם דרך חללו חוץ לקדרה: אי נמי חליט הוה מעיקרא. ונתבשל דמו בתוכו כדי שלא יפלוט עוד כשיבשלוה עם האחר ודמו המזובל בתוכו מותר כל זמן שלא יאל: חליט ליה בחלא. זומתו בחומץ שהחומץ זומתו אשטרויניט ושוב אינו פולט עולמית והדר מבשלי ליה עם צמר אחר: חלא אסיר. אותו חומץ שנצמת בו אסור דקסבר מוציא מנקת מן הדם: כי היכי דפליט הדר בלע רב בר שבא איקלע לבי רב נחמן אייתו ליה כבדא שליכא ולא אבל אמרו ליה בר בי רב דלגיו לא אכיל ומנו רב בר שבא אמר להו רב נחמן גאמו לשבא כתנאי ר' אליעזר אומר הכבד אוסרת ואינה נאסרת מפני שפולטת ואינה בולעת ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה אומר מתובלת אוסרת ונאסרת [א] שלוקה אוסרת ונאסרת [ב] רבה בר רב הונא אקלע לבי רבה בר רב נחמן אייתי לקמיה תלת סאוי טחאי אמר להו מי הוה ידעיתו דאתינא אמרו ליה מי עדיפת לן מינה דכתיב וקראת לשבת עונג אדרהי אשכח ההוא כבדא דהוה בה סמפונא דבליעא דמא אמר להו אמאי עבדיתו הכי אמרו ליה אלא היכי נעביד אמר להו קרעו שתי וערב והיתוכא לתחת וה"מ כבדא אבל דטחלא שומנא בעלמא הוא כי הא [ג] דשמואל עבדי ליה תבשילא דטחלי ביומא דעביד מלתא אתמר כבדא עילוי בשרא שרי דמא [ד] משרק שריק כחלא עילוי בשרא אסור מאי טעמא חלב סרוכי מסריך רב דימי מנהרדעא מתני אפכא כחלא עילוי בשרא שרי מ"ט חלב שחוטא דרבנן כבדא עילוי בשרא אסור דם דאורייתא תותי בשרא שרי עילוי בשרא דיעבד אין לבתחלה לא רב אשי איקלע לבי רמי בר אבא חמוה חזייה לבריה דרמי בר אבא דקא שפיד

כי הא דרב הונא חלמי ליה בחלא ורב נחמן חלמי ליה ברותחין. וא"ת ותפשטו מינה לאסור מדהו כריכי למחלטיה וי"ל דלדידהו נמי הוה מספקא להו ולכך היו מחמירין ודוקא לבשל עם הבשר הוה חלמי ליה שלא תאסור הבשר אבל צפני עכמה אינה נאסרת: רב בר שבא איקלע לבי רב נחמן אייתו ליה כבדא שליכא ולא אכלו. לריך לומר שלא היה נחלט ברותחין ולפי שלא היה צמר אחר עמו לא הוצרכו לחלטו אפי' שפולט דם ואוסר הרוטב והכלים מזה לא היו חוששין כיון שהכבד עצמו מותר שאין לומר שנחלט וע"י כן היה רב נחמן מתירו אבל אם לא נחלט היה אסור ובר שבל היה סבור לחליטה אינה מועלת א"כ לא מייתי שפיר כתנאי דתנאים לא נחלקו בזה: וחתרוביה דתחת. לבשלו בקדרה אחר זלייתו או מליחתו איירי דאי לאוכלו זלי למה לי חמוכה דמה שפולט שריק ונפול [א] דמה שלא נפלט הוי דם האברים שלא פירש ושרי ואפי' מצות פירוש אין בו כדאמרין פ' דם שחיטה ואי' אפי' שיש בו שפע דם דם הלב מחבשל:

ומשום שמוניטא משום דמא מאי כי הדר סליק אשכחיה לר' זריקא אמר ליה האי נמי לא תבעי לך דאנא וינאי בריה דרבי אמי איקלען לבי יהודה בריה דר' שמעון בן פזי וקריבו לן קניא בקופיה ואכלנא מתקיף לה רב אשי ואיתימא ר' שמואל מזורקיניא ודלמא פי קנה חוץ לקדרה הוה אי נמי "מיחלט הוה חליט ליה מעיקרא כי הא דרב הונא חלמי ליה בחלא ורב נחמן חלמי ליה ברותחין וסבר רב פפא קמיה דרבא למימר חלא אסיר אמר ליה אי חלא אסיר איהו נמי אסיר כי היכי דפליט הדר בלע רב בר שבא איקלע לבי רב נחמן אייתו ליה כבדא שליכא ולא אבל אמרו ליה בר בי רב דלגיו לא אכיל ומנו רב בר שבא אמר להו רב נחמן גאמו לשבא כתנאי ר' אליעזר אומר הכבד אוסרת ואינה נאסרת מפני שפולטת ואינה בולעת ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה אומר מתובלת אוסרת ונאסרת [א] שלוקה אוסרת ונאסרת [ב] רבה בר רב הונא אקלע לבי רבה בר רב נחמן אייתי לקמיה תלת סאוי טחאי אמר להו מי הוה ידעיתו דאתינא אמרו ליה מי עדיפת לן מינה דכתיב וקראת לשבת עונג אדרהי אשכח ההוא כבדא דהוה בה סמפונא דבליעא דמא אמר להו אמאי עבדיתו הכי אמרו ליה אלא היכי נעביד אמר להו קרעו שתי וערב והיתוכא לתחת וה"מ כבדא אבל דטחלא שומנא בעלמא הוא כי הא [ג] דשמואל עבדי ליה תבשילא דטחלי ביומא דעביד מלתא אתמר כבדא עילוי בשרא שרי דמא [ד] משרק שריק כחלא עילוי בשרא אסור מאי טעמא חלב סרוכי מסריך רב דימי מנהרדעא מתני אפכא כחלא עילוי בשרא שרי מ"ט חלב שחוטא דרבנן כבדא עילוי בשרא אסור דם דאורייתא תותי בשרא שרי עילוי בשרא דיעבד אין לבתחלה לא רב אשי איקלע לבי רמי בר אבא חמוה חזייה לבריה דרמי בר אבא דקא שפיד

אבל טחלא שומנא בעלמא הוא היינו דוקא גוף הטחול הוא שומן אבל דם היוצא ממנו אסור כדמניא פ' דם שחיטה (כרימות דף כ"א): כבדא עילוי בשרא או אסור. לכתחלה אסור לכ"ע אפי' דבשרא עילוי צשרא שרי אפי' למאן דלית ליה צפרק כילד זולין (פסחים דף ע"ד) כבדא עילוי בשרא שרי אפי' למאן דדס משרק שריק כבדא שיש בו רוב דם שאינו יכול לנאת ע"י מליחה כמו בשאר צמר כדמשמע כוליה שמעתין לא שריק שפיר ופירוש ר"ת לא ניחא כולי האי דכחלה שמעתין לא נסתפק

דס הכבד כ"א להקל ולהתיר צלא מליחה ולא להחמיר ואפי' שדבדנו לעיל שאינה זולעת מחמת שטרודה לפלוט לעולם מ"מ עיקר השמועה אינה מדבר זה ולכאורה משמע שמאזות טעם שדבדנו בכח השמועה הוא צא לאסור כבדא עילוי צשרא ומיהו י"ל דקאי אמאי דאמרינן מקמי הך מילתא הני מילי כבדא שיש בו רוב דם אבל דא עממא תיפוק ליה דכבולעו כן פולטו וכ"ת דאצטריך להתייר אפילו למאן דלית ליה כבדא עילוי כתי קשה דמסקינן הסם דמולייתא שריא אפילו לכתחלה מהאי טעמא והכא פסקינן דאסור לכתחלה לכולי עממא ואי משום דפעמים נללה הבשר דפעמים נללה הבשר הרי צלע ולא היה לו שהות לפלוט א"כ צשרא עילוי צשרא נמי לימסר מהאי טעמא כשהתחמון נללה קודם ומסירין אותו מן השפוד ויש לומר דכבד שיש בו שפע דם לא אמרינן כבולעו כן פולטו והא דאמרינן כבדא עילוי זולין (מ"ט) דלכ קורעו אחר צישולו משום דכבולעו כן פולטו אפי' שיש בו שפע דם [א] הלכ מתבשל ומתייעבש בזמקומו בחלל הלכ: ד"ם דאורייתא. אפי' דלכ דאמר בהקומן רבה (מנחות דף כ"א) דם שצשלו אינו עובר עליו מ"מ תחלה כשנפלט עד שלא נתבשל היה דאורייתא אבל חלב שחוטא תחלתו דרבנן ומיהו קשה לפי מה שפירש [א] הקונטרס לעיל" דס כבד אפילו פירש לאו דאורייתא מללא חשיב ליה צפרק דם שחיטה (כרימות דף כ"א): צהדי לב וטחול וכליות: ת"תו בשרא שרי. וא"ת כחל היאך מותר תותי צשרא והלא שמוניטא הבשר נוטף על החלל ואי עברו שתי וערב וטחו צבותל א"כ עילוי צשרא נמי לישמרי דהא מותר לבשלו עם הבשר בקדרה וי"ל דהכא גרע טפי דאפי' שרקעו עדיין נוטף החלב מן החלל על הבשר ויכרך שהוא צעין ויש ללמוד מכאן היתר פשוט דהיכא דקיעו שמי וערב וטחו צבותל דמותר לבשלו עם צשר בקדרה כדצרי ר"ת ולא מצינו צקונט' שחולק עליו בזה דהא צהדיא שרי הכא תותי צשרא אפי' שמוניטא הבשר על החלל ומה שמהר"ם שלא לחמוך כחל רותח צסקין של צשר מנהג של הצל הוא דאפי' בשפוד אחד שרינן הכא לכתחלה כשהחלל למטה ואפי' עילוי צשרא לכתחלה הוא דאסור מטעם דפרישית אבל דיעבד שרי: מליח

מסרך סריך. נדבק ונבלע: הלכא כו'. ולדידן אסור לגמרי לכתחלה לפי ששפודים שלנו אינן תלויין אלא שוככות ופעמים שמרים זכ השפוד ומנלא התחמון עליון ופעמים שמשפילו ומנלא חצרו עליון הלכך צין שהכבד לצד הראש וצין שהוא לצד אסור: שפיד

טחלא שומנא בעלמא הוא: ד"מא משרק שריק. וא"ת למה לי האי טעמא תיפוק ליה דכבולעו כן פולטו וכ"ת דאצטריך להתייר אפילו למאן דלית ליה כבדא עילוי כתי קשה דמסקינן הסם דמולייתא שריא אפילו לכתחלה מהאי טעמא והכא פסקינן דאסור לכתחלה לכולי עממא ואי משום דפעמים נללה הבשר דפעמים נללה הבשר הרי צלע ולא היה לו שהות לפלוט א"כ צשרא עילוי צשרא נמי לימסר מהאי טעמא כשהתחמון נללה קודם ומסירין אותו מן השפוד ויש לומר דכבד שיש בו שפע דם לא אמרינן כבולעו כן פולטו והא דאמרינן כבדא עילוי זולין (מ"ט) דלכ קורעו אחר צישולו משום דכבולעו כן פולטו אפי' שיש בו שפע דם [א] הלכ מתבשל ומתייעבש בזמקומו בחלל הלכ: ד"ם דאורייתא. אפי' דלכ דאמר בהקומן רבה (מנחות דף כ"א) דם שצשלו אינו עובר עליו מ"מ תחלה כשנפלט עד שלא נתבשל היה דאורייתא אבל חלב שחוטא תחלתו דרבנן ומיהו קשה לפי מה שפירש [א] הקונטרס לעיל" דס כבד אפילו פירש לאו דאורייתא מללא חשיב ליה צפרק דם שחיטה (כרימות דף כ"א): צהדי לב וטחול וכליות: ת"תו בשרא שרי. וא"ת כחל היאך מותר תותי צשרא והלא שמוניטא הבשר נוטף על החלל ואי עברו שתי וערב וטחו צבותל א"כ עילוי צשרא נמי לישמרי דהא מותר לבשלו עם הבשר בקדרה וי"ל דהכא גרע טפי דאפי' שרקעו עדיין נוטף החלב מן החלל על הבשר ויכרך שהוא צעין ויש ללמוד מכאן היתר פשוט דהיכא דקיעו שמי וערב וטחו צבותל דמותר לבשלו עם צשר בקדרה כדצרי ר"ת ולא מצינו צקונט' שחולק עליו בזה דהא צהדיא שרי הכא תותי צשרא אפי' שמוניטא הבשר על החלל ומה שמהר"ם שלא לחמוך כחל רותח צסקין של צשר מנהג של הצל הוא דאפי' בשפוד אחד שרינן הכא לכתחלה כשהחלל למטה ואפי' עילוי צשרא לכתחלה הוא דאסור מטעם דפרישית אבל דיעבד שרי: מליח